

Vrijwillig de armoede in

FIDESCO

KATHOLIEKE ORGANISATIE
VOOR INTERNATIONALE
ONTWIKKELINGSSAMENWERKING

Beste mensen,

Wij werken nauw samen met de paters SVD, een congregatie die gesticht is in het Limburgse Steyl. Een van de priesters die voorgaan in 'onze' parochie komt uit India. Deze pater is één van de 600 SVD-priesters in India. Op 1,9 miljard Indiërs in 2075 is dat natuurlijk niet veel. Maar omdat er naast SVD honderden religieuze congregaties zijn, zijn wij blij van zijn verhaal dat er in India zoveel priesterroepingen zijn.

Priesters en seminaristen

Onze directe collega, pastor Adriano, komt van Flores. Dat is een buureiland van Oost-Timor, met vier bisdommen. Hij vertelde ons trots over het grootseminarie op Flores, met 500 seminaristen. Dit maakte indruk op ons. We hadden al wel gemerkt dat er een verschil is tussen West-Europa en Azië. Tijdens onze huwelijksreis in Zuid-Korea zijn wij in de eetzaal van een diocesaan grootseminarie geweest met meer dan duizend stoelen. Maar nu wij via Fidesco zijn uitgezonden, krijgen wij nauwkeuriger inzicht.

De Spaanse Dominicaan Santiago, spiritueel begeleider op het grootseminarie hier in Dili, vertelde dat de Dominicanen een grootseminarie in Macau hebben met 300 seminaristen. Toen wij in São Paulo (Brazilië) woonden, hadden wij op steenworpafstand iedere dag de mogelijkheid om op tien plekken deel te nemen aan een eucharistieviering. Brazilië heeft 20 duizend priesters. Dat is een prettig grote groep. Oost-Timor is natuurlijk veel kleiner. In de achtentwintig parochies van het bisdom Dili zijn 'slechts' 70 priesters. Maar er zit een grote stroom nieuwe bedienaren aan te komen. Wij wonen op het grootseminarie en daar kan men niet meer dan 110 seminaristen huisvesten. Afgelopen oktober zijn 44 kandidaten voor een jaar 'op wacht' gezet door hen terug te sturen naar hun parochies. Want het seminarie heeft geen plek meer voor hen.

Aspirant-roepingen

De rijkdom aan roepingen is een van de redenen waarom congregaties aspiranten komen zoeken in Oost-Timor. De hiervoor genoemde Dominicaan Santiago is nog geen jaar in Oost-Timor en zijn groep belangstellenden is zo groot dat hij een selectie kan en moet maken.

Dit geldt ook voor zuster Claire, van de congregatie Saint Paul de Chartres, op wie wij soms beroep doen in verband met ons werk. Claire is Filipijnse en in Dili aspirantenbegeleidster.

Santiago en Claire proberen hun aspiranten zo snel mogelijk uit Oost-Timor te krijgen, liefst al na één jaar. De reden is dat de Timoreese kandidaten moeten leren dat onderwijs in het buitenland meer van hun vraagt dan het onderwijs in hun eigen land. De Oost-Timoreese cultuur is een orale cultuur. Ouders zijn niet gewend om hun kinderen te laten lezen. Veel buitenlandse hulporganisaties richten zich daarom op lezen en het stimuleren van analytisch nadenken in het onderwijs. Die gedachte bepaalt nu ook ons werk.

Maatschappelijke stages

Wij richten ons op de seminaristen voor wie geen bedden beschikbaar zijn op het grootseminarie. Wij hebben als idee opgevat om voor hen maatschappelijke stages te regelen van telkens acht weken. Zij leven en bidden acht weken met een groep verdrukten in Dili. Bijvoorbeeld met straatkinderen, prostituees, mensen met HIV, gehandicapten, homoseksuelen en anderen die gediscrimineerd worden. In een jaar kan iedere seminarist vijf stages doen. Wij vragen hen hoe Jezus zich opstelde in vergelijkbare

FAMILIE VAN DER BAAN

situaties. Aan het eind van iedere stage schrijven zij over hun ervaringen in het licht van de sociale leer van de Kerk. De reacties die wij op dit plan krijgen, zijn hartverwarmend. De buitenlanders die al lang in Oost-Timor wonen, menen dat priesters in de positie zijn om gedrag en moraal van de Timorezen te veranderen. Zij zijn de spil in het tegengaan van huiselijk geweld, verspreiding van HIV en lijfstraffen op school. Iedereen hoopt dat dit project een kleine bijdrage kan leveren aan het intensiveren van het analytische vermogen van de toekomstige priesters.

Caritas Dili

Natuurlijk moet dit plan gecoördineerd worden. Ons voorstel is om de coördinatie onder te brengen bij Caritas Dili. Dat betekent een verandering binnen die organisatie. Caritas Dili heeft vooral gezondheidsprogramma's: voorlichting over het voorkómen van HIV, mensen met HIV verwijzen naar instanties en mensen testen op Tuberculose. De directeur van Caritas is de hiervoor genoemde pastor Adriano. Wij helpen hem bij het schrijven van een nieuwe strategie. Die maken wij uiteraard in samenspraak met de staf en op basis van de sociale leer van de Rooms-Katholieke Kerk.

Wij denken dat de technische strijd tegen HIV en Tuberculose (voorlichting, tests) geen deel uit maakt van de missie van Caritas. Caritas is de sociale arm van de Kerk en dient volgens ons gelovigen te mobiliseren om solidair te zijn met de mensen die gediscrimineerd worden. Daar kan voorlichting over HIV zeker een rol in spelen, maar dan in parochies. Op dit moment is het nog zo dat Caritas handelt in plaats van de parochianen. De toekomstige rol van Caritas zou in onze ogen de coördinatie moeten zijn van activiteiten in de parochies ten gunste van mensen die door de samenleving worden uitgesloten. Omdat priesters leiding geven aan parochies, is het voorstel dat Caritas zich op hen gaan richten.

Dat is geen eenvoudige opgave. Veel priesters in Oost-Timor zijn tevreden met de dominante positie

van de Rooms-Katholieke Kerk in het land. Die dominantie werkt tegen de opdracht dat de Kerk zich altijd moet blijven vernieuwen. Op het grootseminarie en in preken horen wij niet over de Zoon die door de Vader is verlaten, maar over het kruis als symbool van persoonlijke redding. De katholieke meerderheid in Oost-Timor vergeet het bittere van het kruis.

Christus volgen

Maar Christus volgen is niet gemakkelijk. Vriend zijn met de lijdende Christus is razend moeilijk. Het betekent jezelf vernederen ten gunste van de ander. Niet zelfontplooiing of prestige, maar een dienende houding aannemen. Het nieuwe strategisch plan van Caritas Dili roept priesters op om niet als *amo liurai* maar als *amo servidor* door het leven te gaan. Niet als priester-koning, maar als priester-dienaar.

Daarnaast staat in het plan om de 'stil maar, wacht maar' houding te doorbreken met het verzoek of de priesters alstublieft willen stoppen de gelovigen gerust te stellen. Met instemming van de vicaris voor sociale zaken in het bisdom staat in het plan de oproep dat priesters het volgende met de gelovigen delen: "Radicaal christelijk geloof betekent jezelf betrekken op de gekruisigde God. Je wordt bevrijd door, net als Jezus, zelf thuisloos en onworteld te zijn. Veel mensen wijzen die radicaliteit af omdat de zelfgenoegzame kerk hun dit heeft geleerd. De man of vrouw die Christus in radicaliteit wil volgen, mag er daarom van uit gaan dat verwerping zijn/haar lot is. Het geloof brengt je niet in een betere harmonie met je omgeving. Het verschaft geen thuis en biedt geen aanzien in de samenleving." De 'religie van het kruis' richt niet op, verheft niet. Het veroorzaakt schandaal. Vooral veroorzaakt het schandaal onder de lauwe medegelovigen in eigen kring. Maar dit schandaal brengt bevrijding in de wereld die gebouwd is op het principe van doelstellingen bereiken, op het jezelf ontplooiën en zelfbevestiging. Wie weerstand biedt aan die culturele illusies mag zelf rekenen op verzet.

Caritas Dili maakt het zich met deze nieuwe missie niet gemakkelijk. Zeker niet in de zelfgenoegzame kerk van Oost-Timor. Maar er is geen alternatief. De pijn van Jezus Christus zoekt om wat lelijk en onwaardig is lief te hebben. Zijn pijn doorbreekt de apathie. Zijn pijn doorbreekt de onverschilligheid. Door het kruis als leidraad te nemen, gaat Caritas de confron-

OOST-TIMOR

GODELIEVE, ERIK EN BOAZ

tatie aan met de zelfgenoegzame kerk. Caritas gaat zich richten op de kringen van keurige mensen die vriendschap met de verdrukten en eenzamen uit de weg gaan.

Nieuwe missie

De gekruisigde God is niet te rijmen met zelfgenoegzame religie. Dat is in de eerste plaats een confronterende boodschap voor veel priesters in Oost-Timor. Het oogt pretentius dat Caritas hun wil helpen om een scherper beeld te krijgen van hun roeping. Maar wij kennen in Dili priesters die deze visie delen en zich roepende in de woestijn voelen. Zij willen graag dat Caritas hun ondersteunt. Zij vinden dat priesters zich niet langer moeten beroepen op hun elitaire status. Zij moeten die identiteit durven loslaten. En met diezelfde boodschap moeten zij naar de gelovigen toe: laat jezelf los en geef die moeizame ervaring door aan anderen. Een rotklus. Maar wie heeft gezegd dat christen zijn gemakkelijk is? In naam van hem die eens slachtoffer was van (de joodse) religie, van de (door de Sadduceeën gedomineerde) samenleving en van de (Romeinse) staat en politiek, moeten we onszelf solidair maken met de huidige slachtoffers van religie, samenleving en staat. Als het aan ons ligt, is dat de nieuwe missie van Caritas Dili.

Argwaan

Het zal niet verbazen dat de staf van Caritas Dili ons met enige argwaan bekijkt. Eerst moesten ze doelstellingen halen, donoren te vriend houden. En nu slaan we een andere weg in. Ineens is de 'klant' veranderd. Niet meer rechtstreeks naar mensen met problemen, maar samenwerken met parochies. Zo'n verandering gaat niet vanzelf. Zij zijn professioneel

getraind. En krijgen nu te horen dat wij hun werk "uitbesteden van de naastenliefde" noemen. En dat wij de parochies weer zelf verantwoordelijk willen maken voor dit werk. Want christenen vormen het lichaam van Christus. Dus hebben alle christenen om te zien naar de mensen die de samenleving buitensluit. De professionals moeten ineens als diaken gaan werken, in plaats van oplossingen aan te dragen voor problemen. Diakenen waren wijze mannen, vervuld van de Heilige Geest (Handelingen 6,3). Dit betekent dat zij het hele wezen van de Kerk uitdragen en niet alleen maar kleding of voedsel uitdelen aan de armen. De opdracht van diakenen is 'ontmoeting'. Paus Franciscus gaf hiervan twee mooie voorbeelden. Als je geld geeft aan een bedelaar, kijk je hem of haar dan ook in de ogen? Raak je de bedelaar dan ook aan, zoals Jezus deed? Zoek je relatie, of geef je je geld en loop je door? En de paus vertelde over de kritiek op moeder Theresa dat zij zich niet inzette voor verbetering van de omstandigheden van de armen. Zij en haar zusters delen tijd, geven aandacht. Maar hebben geen politieke agenda. Zij brengen liefde aan de mensen in wie we het gezicht van Jezus zien.

Onze adviezen

In dit licht valt het te begrijpen dat wij Caritas adviseren om testen voor Tuberculose en het maatschappelijk werk met HIV-patiënten af te stoten. In de afgelopen jaren ging het bij Caritas om resultaten en prestaties. Maar niet om het menselijk contact. Wij waarschuwen Caritas dat het geen instelling van maatschappelijk werk is die de verantwoordelijkheid van de parochies overneemt. Het is het werk van de parochies om mensen te begeleiden. Wie de menselijke zorg voor elkaar uitbestedt, riskeert een samenleving waarin efficiëntie voorgaat op liefdebetoon. Gelovigen mogen dat niet laten gebeuren. Zij moeten hun hart laten spreken, zij moeten de wil hebben om naast de verworpenen te gaan staan.

Wij vinden het prachtig werk om met dit vraagstuk bezig te zijn. Het is boeiend om reorganisatievoorstellen te doen op basis van theologie. Maar het vraagt ook volharding. Want het is in Oost-Timor geen vanzelfsprekendheid dat diaconie onderdeel is van het parochieleven. Het vraagt ook doorzettingsvermogen om telkens weer uit te leggen dat Caritas geen NGO is die resultaten moet boeken. "Als een doner onze missie

advisering bij caritas dili

Buisman koffie in Dili

Landverantwoordelijke Fidesco op bezoek

Lekker spelen op de playgroup

niet steunt, zoeken we een andere donor." Dit is een nieuw type denken voor de werknemers van Caritas Dili. Het zal even duren voor Caritas de draai heeft gemaakt van 'georganiseerde sociale hulp' naar een organisatie die oproept tot elkaar nabij zijn. Het gaat in dit werk niet in de eerste plaats om output maar om houding. Kennis en vaardigheden zijn wel belangrijk, maar ondergeschikt aan present willen zijn, de naasten willen zijn. Technocraten genoeg in deze wereld, maar aan liefde is gebrek. Ook in Oost-Timor.

Iemand vroeg ons wat wij het leukste vinden in Oost-Timor. Dat is zonder enige twijfel de religieuze vrijheid. Het komt niet in het hoofd van de kapper op dat hij klanten voor het hoofd zou kunnen stoten met gospelmuziek in zijn zaak. Op Bali, waar wij heen moesten in verband met ons visum, offert het personeel van McDonalds bloemen en wierook voor het restaurant. Voor het nationaal parlement in Dili staat met Kerst zowel een kerststal als een enorme kerstboom met pakjes eronder. En de juffrouw van de immigratiedienst heeft geen idee dat ze in sommige Europese landen haar hoofddoek niet zou mogen dragen. Wij vinden het zalig dat men hier ontspannen met identiteit omgaat. Als een politieagent een kruisje wil dragen of zijn haar paars wil verven: hij gaat z'n gang maar. Op het strand lopen mensen de rozenkrans te bidden, in de winkel van de vliegmaatschappij staat een grote televisie die een moslimgebed in de hippe grote moskee van Jakarta uitzendt. Die ontspannen houding tegenover geloof maakt dat wij ons hier op ons gemak voelen.

Met hartelijke groet,

Godelieve, Erik en Boaz

Wat is FIDESCO ?

FIDESCO (Latijn voor Fides, Geloof en Coöperatie) is een internationale katholieke organisatie die in 1980 ontstaan is in Frankrijk. Fidesco heeft als doel het uitzenden en begeleiden van vrijwilligers om in ontwikkelingslanden bij te dragen aan de volledige ontwikkeling van de bevolking. Fidesco zendt vrijwilligers uit naar ontwikkelingsprojecten van de lokale kerk.

www.fidesco.nl

Hoe kunt u bijdragen?

Fidesco biedt u verschillende mogelijkheden om de missie van familie van der Baan financieel te ondersteunen. U kunt daarbij rekenen op onze discretie en verantwoording over de besteding middels een driemaandelijks missieverlag. Steun ons via:

1) De antwoordcoupon

U dient deze volledig in te vullen en naar het hierop vermelde adres te sturen. Geef daarbij aan of het om een eenmalige donatie of om een periodieke overschrijving gaat.

2) Internet

Op de website www.fidesco.nl vindt u de mogelijkheid om via IDeal op veilige wijze online te doneren.

3) Per bank

U kunt het geld rechtstreeks overmaken op bankrekening NL53 ABNA 0566 0142 97 t.n.v. Stichting Fidesco Nederland te Venlo o.v.v. "Donatie familie van der Baan".

Wij verzoeken u vriendelijk uw naam en adres onder vermelding van "Donatie familie van der Baan" te mailen naar info@fidesco.nl of te sturen aan Stichting Fidesco Nederland in Voorhout. U kunt daarbij aangeven of u hun missieverlag wenst te ontvangen. Daarmee blijft u op de hoogte van hun activiteiten in Oost-Timor en weet u zeker dat uw geld goed terecht komt.

FIDESCO NEDERLAND

Voor informatie of sponsoring: tel.: 0852-731732
Rooseveltlaan 2 info@fidesco.nl
2215 NX Voorhout www.fidesco.nl

Bij voorbaat dank,
Johannes Witt
Voorzitter Stichting Fidesco Nederland